

УПРАВЛІННЯ ESG-РИЗИКАМИ У ПРОЦЕСІ КОРПОРАТИВНОГО КРЕДИТУВАННЯ

КРАСНОВА Ірина¹, ЛЕЩЕНКО Руслан²¹ Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана<https://orcid.org/0000-0002-4507-6629>² АТ «ПРАВЕКС БАНК»<https://orcid.org/0009-0000-1225-5236>

У сучасних умовах глобалізації та посилення уваги до сталого розвитку управління ESG-ризиками (environmental, social, governance) набуває ключового значення для фінансових установ. Стаття присвячена дослідженню процесу інтеграції ESG-ризиків у систему корпоративного кредитування. Визначено сутність та специфіку ESG-ризиків, визначено напрями їх впливу на якість кредитного портфелю та довгострокову фінансову стійкість банків. Розглянуто міжнародні «зелені» стандарти (Принципи екватора, Таксономія ЄС, TCFD, тощо). Розкрито сучасні інструменти оцінки та мінімізації ESG-ризиків, такі як ESG-скаутинг позичальників, класифікація кредитів за критеріями сталості, динамічний моніторинг ESG-профілю клієнта, впровадження ESG-ковенантів та визначення ризик-апетиту банку. Виявлено ключові виклики (нестача даних, відсутність єдиного стандарту, низький рівень прозорості бізнесу) та перспективи (гармонізація законодавства з європейськими директивами, розробка національної методики ESG-скаутингу, стимулювання сталого кредитування). Зроблено висновок, що системна інтеграція ESG-принципів у кредитний процес є не лише імперативом фінансової стійкості, але й стратегічною конкурентною перевагою для банківських установ України.

Ключові слова: ESG-ризика, корпоративне кредитування, сталий розвиток, ризик-менеджмент, фінансова стабільність, відповідальне банківництво, кліматичні ризики.

<https://doi.org/10.31891/mdes/2025-17-28>

Стаття надійшла до редакції / Received 29.07.2025

Прийнята до друку / Accepted 19.08.2025

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ

ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Останнє десятиліття стало свідком парадигмальної зміни у світовій фінансовій системі, де критерії екологічної відповідальності, соціальної справедливості та якості корпоративного управління (ESG) трансформувалися з периферійних концепцій у центральні детермінанти прийняття фінансових рішень. Глобальні виклики, такі як зміна клімату, соціальна нерівність та корпоративні управлінські кризи, сформували новий, спектр ризиків, що безпосередньо впливають на фінансову стабільність. Ця трансформація значною мірою впливає на банківський сектор, зокрема на найбільш консервативний його сегмент — корпоративне кредитування. Традиційні моделі оцінки кредитоспроможності, що ґрунтуються виключно на фінансових показниках минулих періодів, виявляються недостатніми для адекватної оцінки довгострокових перспектив позичальника в умовах екологічних та соціальних зрушень. Як наслідок, ESG-ризика матеріалізуються у вигляді підвищеної ймовірності дефолту, репутаційних втрат для банку, обмеження доступу до міжнародного капіталу та зростання вартості фондування.

Посилення регуляторного тиску з боку Європейського Союзу (зокрема, в рамках Green Deal та пакету законодавчих ініціатив зі сталого фінансування), активізація вимог інституційних інвесторів та зростання свідомості кінцевих споживачів створюють об'єктивну необхідність для банків інтегрувати ESG-фактори у свою операційну діяльність. Для українських фінансових установ цей процес є не лише викликом, але й унікальним стратегічним інструментом зміцнення довіри інвесторів та підвищення конкурентоспроможності на шляху євроінтеграції.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Аналіз сучасних досліджень свідчить, що управління ESG-ризиками в корпоративному кредитуванні становить комплексну проблему, яка поєднує фінансові, управлінські та етичні аспекти банківської діяльності. У міжнародній практиці ESG-ризика все частіше розглядаються як матеріальні фактори кредитного ризику, що безпосередньо впливають на фінансову стійкість позичальників.

Аналіз сучасних досліджень свідчить, що управління ESG-ризиками в корпоративному кредитуванні становить комплексну проблему, яка поєднує фінансові, управлінські та етичні аспекти банківської діяльності. У міжнародній практиці ESG-ризика все частіше розглядаються як матеріальні фактори кредитного ризику, що безпосередньо впливають на фінансову стійкість позичальників.

Дослідження Basel Committee on Banking Supervision (2020, 2024) наголошують на трансформації підходів до оцінки кредитоспроможності, де традиційні фінансові показники доповнюються аналізом екологічної відповідальності бізнесу [1, 2]. European Banking Authority (2021) пропонує інтегровану модель оцінки, яка враховує вплив кліматичних ризиків на фінансові результати компаній [3]. Цей підхід підкріплюється роботами European Central Bank (2022) які акцентують увагу на необхідності стресс-тестування кредитних портфелів на основі сценаріїв зміни клімату. [4].

Вагомий внесок у розвиток методології управління ESG-ризиками зробили Battiston, S., et al. (2021), які запропонували концепцію "зелених премій" та "брунатних дисконтів" у кредитних рішеннях [5]. Обмежена доступність даних і різноманітність методологій залишаються ключовими викликами для банків, а також створюють труднощі для регуляторів і наглядових органів (Kolozsi et al., 2022 [6]; ECB, 2023 [7]; EBA, 2023 [8]). Дослідження Weber (2017) [9] емпірично підтверджує, що інтеграція ESG-факторів суттєво знижує кредитні та репутаційні ризики, сприяючи підвищенню фінансовій стійкості банків.

Українські дослідники також активно розвивають цей напрямок. Національний банк України (2022) аналізує специфіку управління ESG-ризиками в умовах війни та відбудови економіки [10]. Краснова І та інші (2025) розглядають напрями імплементації принципів зеленого банкінгу в корпоративне управління банків [11]. Даниленко, А. А., & Красовицький (2025) представили комплексний огляд підходів регуляторів до управління кліматичними ризиками, які справляють значний вплив на фінансову стабільність, а також стан управління кліматичними ризиками в банках України [12].

ВИДІЛЕННЯ НЕВИРІШЕНИХ РАНІШЕ ЧАСТИН ЗАГАЛЬНОЇ ПРОБЛЕМИ, КОТРИМ ПРИСВЯЧУЄТЬСЯ СТАТТЯ

Проте, незважаючи на значний прогрес у дослідженнях, аналіз літератури свідчить про відсутність єдиного підходу до управління ESG-ризиками в корпоративному кредитуванні. Більшість існуючих методологій розроблені для розвинених ринків і не враховують специфіку країн із перехідною економікою, таких як Україна. Залишаються недостатньо розробленими питання кількісної оцінки впливу ESG-ризиків на кредитні якості позичальників, а також механізми мотивації банків до впровадження ESG-принципів у кредитний процес.

Таким чином, виникає потреба у розробці цілісного підходу до управління ESG-ризиками в процесі корпоративного кредитування, який би поєднував міжнародні стандарти з урахуванням специфіки української економіки та забезпечував ефективне управління відповідними ризиками.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Метою статті є обґрунтування теоретико-методологічних засад управління ESG-ризиками у процесі корпоративного кредитування та розкриття практичних інструментів їх інтеграції у систему ризик-менеджменту банківських установ.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

ESG-ризики доцільно визначати як потенційні фінансові та нефінансові втрати, спричинені впливом екологічних, соціальних та управлінських чинників на діяльність позичальників і банківських контрагентів. На відміну від традиційних фінансових ризиків (кредитного, ринкового, операційного), ESG-ризики мають специфічні джерела, довгострокову природу та часто проявляються через складні сценарії, що охоплюють цілі сектори економіки. У контексті корпоративного кредитування ESG-ризики мають низку ключових особливостей: (1) *довгостроковий і системний характер*, що ускладнює прогнозування через віддаленість наслідків у часі; (2) *тісну взаємопов'язаність із традиційними фінансовими ризиками*, коли ESG-фактори трансформуються в кредитний, ринковий, операційний чи репутаційний ризики; (3) *високий рівень асиметрії інформації*, через неповноту, фрагментарність або ненадійність даних про екологічний вплив, соціальну відповідальність чи прозорість управління позичальників.

ESG-ризики також вирізняються *слабкою кореляцією з короткостроковими ринковими сигналами*, що робить їх латентними у традиційних кредитних моделях, та *значною невизначеністю*, зумовленою змінами в регуляторному полі (наприклад, впровадження вуглецевих податків чи обов'язкової нефінансової звітності) і зростанням суспільних очікувань щодо соціальної відповідальності бізнесу.

Практичний вплив ESG-ризиків у корпоративному кредитуванні проявляється через погіршення якості кредитного портфеля, зростання потреби у формуванні резервів і капітальних буферів, а також репутаційні втрати, які можуть призвести до втрати довіри інвесторів і обмеження доступу до ринків капіталу. Наприклад, енергоємні компанії стикаються з додатковими витратами на адаптацію до «зеленої» політики, що знижує їхню здатність обслуговувати борг, тоді як банки зазнають підвищених ризиків дефолтів і необхідності реструктуризації кредитів. Провідні регулятори, такі як Європейський центральний банк (ЄЦБ), Європейське банківське управління (EBA) та Мережа з екологізації фінансової системи (NGFS), наголошують на необхідності інтеграції ESG-факторів у кредитний аналіз, стрес-тестування та управління ризиками, розглядаючи їх як стратегічна детермінанта довгострокової фінансової стійкості банків.

Методологія оцінки ESG-ризиків базується на міжнародних стандартах, зокрема Принципах екватора, рекомендаціях UNEP FI, стандартах OECD та таксономії ЄС, які охоплюють різні характеристики стандартів ESG-ризик-менеджменту (рис. 1). Їхнє застосування створює основу для забезпечення порівняльності, прозорості та достовірності даних, що є ключовою умовою ефективного ризик-менеджменту.

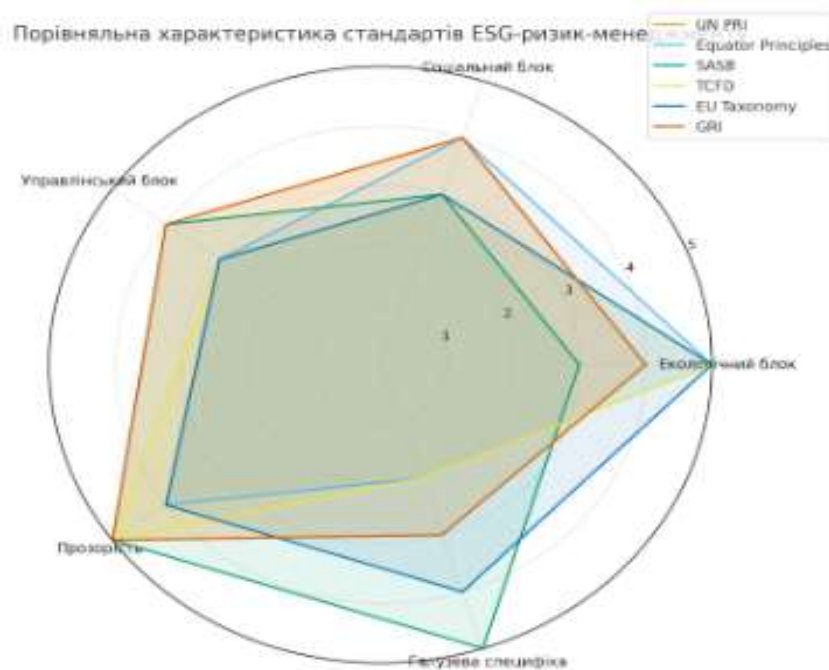

Рис. 1. Порівняльна характеристика стандартів ESG-ризик-менеджменту

Хоча нещодавні дослідження наголошують на інтеграції фінансових ризиків, пов'язаних зі зміною клімату, у систему управління ризиками [13, 14], і фінансові установи реагують на це включенням регуляторних вимог у свої стратегії управління ризиками, поки що немає консенсусу щодо оптимальних підходів до моделювання, а також мало емпіричної підтримки для вимірювання цих ризиків [15], [16]. Недостатня доступність даних та різноманітні методології залишаються значними проблемами для фінансових та нефінансових установ, а також головоломками для політиків, регуляторів та наглядових органів (Kolozsi et al., 2022 [17]). З огляду на це, важливим є розуміння того, яким чином ESG-ризик дедалі більше впливають на фінансову стабільність банківського сектору, зокрема через їхній вплив на якість кредитних портфелів. ESG-ризик впливають на якість кредитного портфеля банків через низку каналів, кожен із яких має специфічні наслідки для позичальників і банків, формуючи комплексну картину ризиків у кредитному процесі.

Вплив ESG-ризиків на кредитоспроможність позичальників та якість кредитного портфеля банків реалізується через низку взаємопов'язаних каналів. До основних відносимо такі.

Найбільш очевидним каналом впливу є пряме фінансове навантаження. Підвищені операційні витрати, спричинені вуглецевими податками (наприклад, в межах Механізму коригування вуглецевого кордону ЄС - CBAM) чи необхідністю капітальної модернізації для відповідності суворим екологічним стандартам, безпосередньо знижують маржинальність і

прибутковість бізнесу позичальників. Це погіршує ключові показники платоспроможності (наприклад, коефіцієнти покриття боргу) та закономірно підвищує ймовірність дефолту (PD). Паралельно фізичні кліматичні ризики (підвищення рівня моря, екстремальні погодні явища) або структурна деградація цілих секторів (наприклад, вугільного через енергоперехід) призводять до девальвації активів, що використовуються як застава. Зниження ринкової вартості таких активів безпосередньо збільшує рівень втрат для банків у разі реалізації дефолту (LGD), оскільки виручка від їх продажу не покриває суми заборгованості.

Динамічно змінюється регуляторне середовище. Нові вимоги до обов'язкової нефінансової звітності (наприклад, за стандартами CSRD в ЄС), штрафні санкції або масові судові позови за порушення екологічного чи трудового законодавства створюють значне додаткове фінансове та операційне навантаження на позичальників. Критичні порушення можуть призвести до адміністративного зупинення виробництва або відкликання ліцензій, що катастрофічно впливає на грошові потоки та здатність обслуговувати борг. Для банків це не лише підвищує кредитний ризик, але й створює прямі юридичні та репутаційні загрози у разі їх причетності до фінансування таких проектів.

Глобальна зміна споживчих уподобань та інвестиційних стратегій посилює цей вплив. «Зелений» протекціонізм (мита на вуглецево-емісійну продукцію) або просте падіння попиту на продукцію з високим вуглецевим слідом (наприклад, на деякі види пластику) безпосередньо зменшують виручку та рентабельність компаній-позичальників. Негативний ESG-імідж, публічна критика з боку громадськості та активістів призводять до втрати ключових партнерів, контрактів і ринків збуту, що посилює фінансові труднощі. Крім того, інвестори та кредитори дедалі частіше вимагають вищої премії за ризик (higher risk premium) від компаній із низькими ESG-показниками, що суттєво підвищує їхню вартість капіталу, ускладнює рефінансування існуючого боргу та отримання нових позик.

Енергетичний перехід і технологічні зрушення створюють екзистенційні виклики для окремих галузей. Необхідність швидкої технологічної модернізації чи переходу на альтернативні «зелені» технології вимагає значних капітальних витрат (CAPEX), підвищуючи кредитне навантаження та ризик технологічного відставання. Для банків висока концентрація кредитів у секторах, чутливих до цих ризиків (наприклад, традиційна енергетика, автомобільна промисловість з ДВЗ), створює загрозу синхронних фінансових труднощів у великій групі позичальників. Це може спричинити каскадну хвилю непогашених зобов'язань (NPL) і створити системні загрози для фінансової стабільності, вимагаючи від банків активізації моніторингу концентрації ризиків.

Таким чином, ESG-ризики не є ізольованими; вони мають синергетичний і мультиплікативний ефект. Їхня сукупна дія проявляється через одночасне підвищення ймовірності дефолтів (PD), збільшення рівня втрат при дефолті (LGD) та прискорення динаміки проблемних кредитів (NPL). Це, у свою чергу, безпосередньо впливає на фінансові результати банків, змушуючи їх збільшувати резерви під кредитні втрати, а також підвищує вимоги регуляторів до адекватності капіталу (Capital Adequacy), оскільки ризикованість активів зростає.

Для наочності та систематизації зазначених механізмів у Таблиці 1 представлено основні канали впливу ESG-ризиків на кредитоспроможність позичальників.

Ефективне управління ESG-ризиками передбачає використання низки інструментів, які інтегруються в кредитний процес на різних етапах:

1. *ESG-скоринг позичальників* коли банки оцінюють ESG-показники компаній, використовуючи рейтинги від спеціалізованих агентств (MSCI, Sustainalytics) або власні моделі. ESG-скоринг дозволяє врахувати ризики в кредитному аналізі, впливаючи на процентні ставки чи обсяг кредиту.
2. *Класифікація кредитів за критеріями сталості*. Кредити поділяються на «зелені» (спрямовані на екологічні проекти), «соціальні» (підтримка соціальних ініціатив) та «транзитивні» (фінансування переходу до низьковуглецевої економіки). Така класифікація допомагає банкам формувати стійкі кредитні портфелі.
3. *Динамічний моніторинг ESG-профілю*. Використання Big Data та штучного інтелекту дозволяє банкам відстежувати зміни в ESG-показниках позичальників у реальному часі, виявляючи нові ризики.
4. *ESG-ковенанти*. У кредитні договори включаються умови, які зобов'язують позичальників дотримуватися певних ESG-стандартів, наприклад, зниження викидів чи забезпечення гендерної рівності.

5. *Визначення ESG-ризик-апетит.* Банки розробляють внутрішні політики, які визначають допустимий рівень ESG-ризиків у кредитному портфелі, що сприяє стратегічному управлінню.

Таблиця 1.

Канали впливу ESG-ризиків в корпоративному кредитуванні

Канал впливу	Зміст впливу	Наслідки для позичальників	Вплив на банки
Платоспроможність позичальника (PD)	Підвищені витрати (вуглецеві податки, модернізація) знижують прибутковість бізнесу	Зростання ймовірності дефолту	Погіршення якості кредитного портфеля
Втрата вартості застави (LGD)	Фізичні катастрофи або структурна деградація сектору (наприклад, нафтогаз, вугільна енергетика)	Зниження ринкової вартості активів-застав	Зростання рівня втрат при дефолті
Ризики концентрації (NPL)	Висока експозиція у «чутливих» секторах під тиском регуляторів і ринку	Масові фінансові труднощі підприємств	Хвиля проблемних кредитів (NPL)
Операційні ризики	Додаткові витрати на дотримання екологічних стандартів, впровадження енергоефективних технологій, соціальні програми	Зниження прибутковості, потреба в додатковому фінансуванні	Зростання ризику неповернення кредитів, збільшення обсягів реструктуризації
Юридичні ризики	Порушення трудових – штрафи, судові витрати, зупинки виробництва	Погіршення здатності обслуговувати борг	Збільшення судових процесів
Репутаційні ризики	Негативний ESG-імідж → втрата партнерів і ринків	Зниження доходів, скорочення контрактів – зниження вартості бренд	Погіршення оцінки позичальника, зростання ймовірності дефолту
Зміна вартості капіталу	Інвестори/ринки вимагають вищої премії за ризик від компаній з поганим ESG	Підвищення фінансових витрат	Погіршення платоспроможності та кредитного профілю
Зниження доходів	Втрата ринків збуту через «зелений» протекціонізм, падіння попиту на продукцію з високим вуглецевим слідом	Зменшення грошових потоків, погіршення фінансових показників	Зниження якості кредитного портфеля, потреба у створенні резервів
Регуляторний тиск	Нові податки (наприклад, вуглецевий), штрафи, вимоги до нефінансової звітності	Зростання фінансових навантажень, потреба в адаптації бізнес-моделей	Підвищення ризику недоотримання доходів від обслуговування кредитів
Технологічні зрушення	Необхідність швидкої модернізації виробництва, переходу на «зелені» технології	Високі капітальні витрати, технологічного відставання	Підвищення потреби у додатковому фінансуванні, збільшення ймовірності боргових проблем

Інструменти мінімізації включають «зелені» ковенанти у кредитних договорах, диференційовані процентні ставки, страхування екологічних ризиків та партнерство з міжнародними фінансовими інституціями.

Для пом'якшення ESG-ризиків банки повинні інтегрувати їхню оцінку в кредитний процес, аналізуючи відповідність позичальників міжнародним стандартам, таким як принципи TCFD чи Глобальний договір ООН, і оцінюючи їхню здатність адаптуватися до кліматичних і регуляторних змін. Регулярний моніторинг динаміки ризиків є критично важливим, оскільки їхня значущість може зростати через нові регуляторні вимоги чи екологічні інциденти. Банки також можуть сприяти клієнтам у впровадженні енергоефективних технологій і соціально відповідальних практик, що знижує ризики дефолтів і репутаційні втрати, сприяючи сталому розвитку економіки в умовах глобальних викликів.

Згідно з даними KPMG [18] у першій половині 2022 року понад 40 відсотків фінансових установ (системно важливих та інших) досі не вжили жодних заходів для врахування ESG-ризиків у ціноутворенні кредитів (Рис. 2).

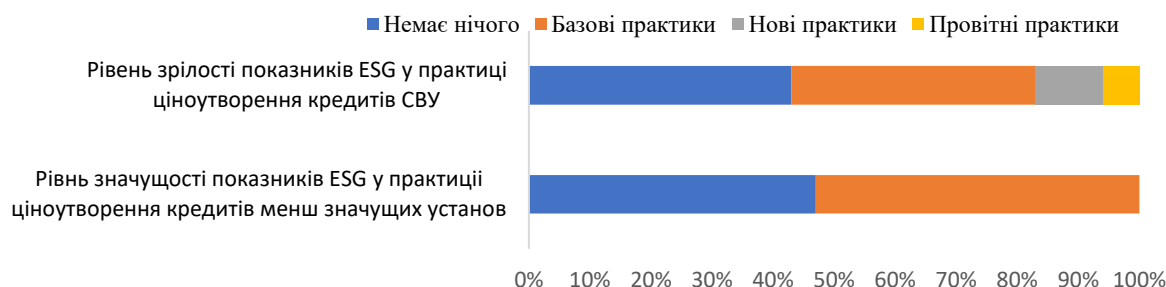

Рис. 2. Практика впровадження ESG-ризиків у ціноутворенні кредитів [18]

Дослідження наглядових органів ЄС свідчать про неоднозначний вплив кліматичних ризиків на фінансову стабільність. Зокрема, звіт щодо сценарію «Fit-for-55» зафіксував, що ризики переходу до низьковуглецевої економіки мають обмежений прямий вплив на фінансову систему. Однак у разі поєднання з несприятливими макроекономічними умовами (наприклад, рецесією) вони можуть суттєво посилити збитки банківського сектора. Цю резистентність підтверджують і результати стрес-тестів Європейської банківської агенції (EBA) за 2025 рік [19], які продемонстрували стійкість найбільших банків ЄС до комплексних кризових сценаріїв, що поєднують рецесію, геополітичну напруженість та протекціоністську політику. Ключовими факторами такої стійкості стало підвищення рівня капіталізації та прибутковості кредитних установ.

Ефективне управління цими ризиками, зокрема в корпоративному кредитуванні, вимагає вибудови структурованого процесу, який охоплює наступні етапи:

1. *ідентифікація*, що передбачає аналіз діяльності позичальника на предмет дотримання екологічних, соціальних стандартів та стандартів корпоративного управління (ESG), збір та оцінка відповідних показників;

2. *оцінка* шляхом кількісного та якісного вимірювання впливу виявлених факторів. Інструментарій включає:

- ✓ використання esg-рейтингів і спеціалізованих скорингових моделей;
- ✓ проведення сценарного аналізу та стрес-тестування;
- ✓ порівняльний аналіз у межах галузі;
- ✓ поглиблений аналіз вразливостей окремих контрагентів і цілих секторів із підвищеним профілем ризику («чутливі сектори») для екстраполяції сукупної експозиції та очікуваних втрат.

3. *мітигація (пом'якшення)*, що включає розробку та впровадження інструментів зменшення ризиків (наприклад, спеціальні умови в кредитних договорах, хеджування);

4. *моніторинг та звітність* це постійне відстеження ESG-показників позичальника та надання звітності щодо ризиків.

Важливо зауважити, що, як зазначає KPMG, ESG-ризиків рідко існують ізольовано; вони інтегровані в традиційні фінансові ризики (кредитний, ринковий, операційний). Відповідно, для їх ідентифікації та оцінки може застосовуватися спектр підходів, адаптованих під конкретний тип фінансового ризику (Рис. 3).

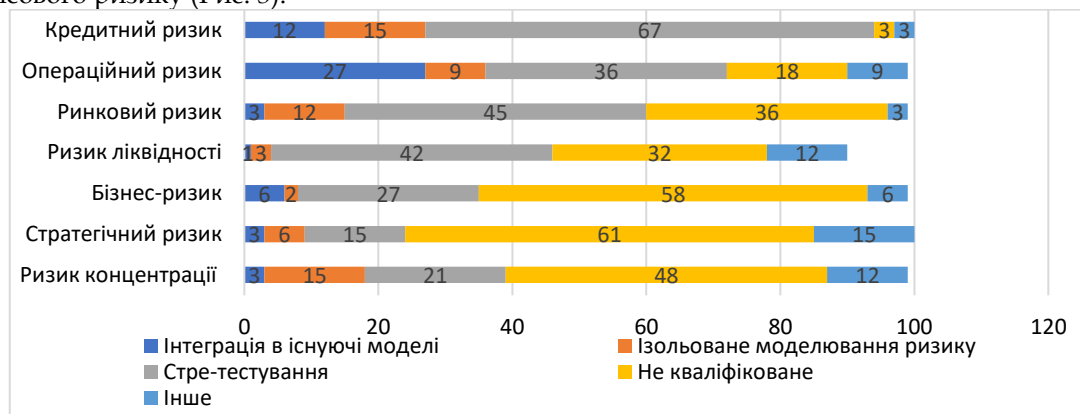

Рис. 3. Розподіл методів врахування ESG-ризиків у фінансових ризиках

В ЄС та країнах G20 банки зобов'язані інтегрувати ESG-фактори у кредитний аналіз. Успішними є практики «зелених кредитів» із процентними ставками, що залежать від ESG-показників позичальника.

Як доводять автори [20] стрес-тестування дозволяє банкам перекалібрувати своє стратегічне позиціонування у відповідь на зміну економічних умов, дозволяючи їм підтримувати свою експертизу в усталених секторах без необхідності виходу з них. Однак, як зазначає ЄЦБ, більшість банків ЄС, навіть маючи систему стрес-тестування кліматичних ризиків, ще не враховують результати цих стрес-тестів у своїх бізнес-стратегіях [21]. При цьому стрес-тестування може проводитися національними компетентними органами, самими установами або зовнішніми постачальниками (наприклад, приклади зовнішніх постачальників методологій стрес-тестування включають 2DII, MSCI, Carbon Delta та Mercer), і воно може проводитися на рівні портфеля, галузі або контрагента.

Важливою віхою в кліматичному стрес-тестуванні став листопад 2024 року, коли європейські органи нагляду (Європейське банківське управління (EBA), Європейське управління зі страхування та професійних пенсій (EIOPA) та Європейське управління з цінних паперів та ринків (ESMA)) разом з Європейським центральним банком опублікували результати аналізу кліматичних сценаріїв «Fit-for-55» [22]. Це стало першим загальноєвропейським та міжгалузевим дослідженням для фінансового сектору, проведеним спільно європейськими інституціями та органами нагляду, спрямованим на оцінку стійкості фінансового сектору до підтримки переходу до економіки з низьким вмістом вуглецю в умовах стресу. Результати показали, що ризики переходу мають обмежений вплив на фінансову систему; однак у поєднанні з несприятливими макроекономічними подіями вони можуть порушити перехідний період та суттєво збільшити збитки фінансових установ.

Хоча більшість банків ЄС, які мають систему стрес-тестування кліматичних ризиків, ще не враховують результати стрес-тестів на клімат у своїх бізнес-стратегіях [21], спостерігаються покращення. Наприкінці серпня 2025 року Європейське банківське управління опублікувало очікувані результати загальноєвропейського стрес-тесту. Попередні дані свідчать, що навіть за гіпотетичних сценаріїв серйозного стресу, що поєднують рецесії з геополітичною напруженістю та протекціоністською торговельною політикою, найбільші банки ЄС демонструють стійкість. Ця здатність протистояти стресу пов'язана з підвищенням прибутковості та рівня капіталу цих банків за останні роки, що демонструє сприятливу та стабільну якість активів.

Таким чином, стрес-тестування дає банкам можливість перекалібрувати своє стратегічне позиціонування у відповідь на зміну економічних умов, дозволяючи їм підтримувати свою експертизу в усталених секторах без необхідності виходу з них.

В Україні питання інтеграції ESG-ризиків у банківську практику перебуває на етапі становлення. Національний банк України у 2023 році окреслив основні напрями сталого фінансування, однак методологічна база та практичні інструменти ще потребують удосконалення. Головними бар'єрами є недостатня обізнаність банківського персоналу, обмежений доступ до достовірної нефінансової інформації, слабкий розвиток ринку ESG-рейтингів та відсутність спеціалізованого законодавства. Водночас євроінтеграційні процеси стимулюють адаптацію українських стандартів до вимог ЄС, що відкриває перспективи для розширення ESG-кредитування та формування більш стійкої фінансової системи. Основними викликами які постають перед вітчизняними банками є: нестача ESG-даних, фрагментарність регуляторного середовища, низька прозорість бізнесу. З метою

Активізації розвитку корпоративного кредитування з урахуванням ESG-ризиків, на наш погляд, спрятиме: імплементація директив ЄС щодо сталого фінансування; формування національної ESG-методики; стимулювання корпоративного сектору пільговими кредитами; підвищення обізнаності та підготовка кадрів у сфері сталого банкінгу.

ВИСНОВКИ З ДАНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

Управління ESG-ризиками у процесі корпоративного кредитування є стратегічним завданням сучасних банківських установ, оскільки саме воно визначає рівень конкурентоспроможності, інвестиційної привабливості та довгострокової фінансової стійкості. Дослідження показало, що інтеграція екологічних, соціальних та управлінських чинників у кредитні рішення сприяє зниженню кредитних ризиків і дефолтів, формуванню довіри з боку інвесторів та міжнародних партнерів, а також підвищенню прозорості та відповідальності бізнесу.

Водночас український банківський сектор перебуває на етапі становлення власної системи ESG-ризик-менеджменту. Ключовими завданнями залишаються: створення комплексної нормативно-правової бази, розробка методик і стандартів оцінки ESG-ризиків, а також адаптація міжнародного досвіду до національних умов. Важливим напрямом є також формування інституційної культури сталого розвитку та інтеграція ESG-метрик у систему управління банківськими ризиками.

Перспективи подальших розвідок у цьому напрямі пов'язані з:

- поглибленим аналізом інструментів кількісної оцінки ESG-ризиків;
- розробкою моделей прогнозування впливу ESG-факторів на якість кредитного портфеля;
- дослідженням взаємозв'язку між ESG-ризик-менеджментом і фінансовою резильєнтністю банків.

Таким чином, розвиток ESG-ризик-менеджменту в корпоративному кредитуванні може стати одним із ключових чинників зміцнення фінансової стабільності, підвищення інвестиційної привабливості та досягнення сталого розвитку України.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Basel Committee on Banking Supervision. (2020). Climate-related financial risks: a survey on current initiatives. *Bank for International Settlements*. URL: <https://www.bis.org/bcbs/publ/d502.htm> (дата звернення 27.07. 2025)
2. Basel Committee on Banking Supervision, (2024). The role of climate scenario analysis in strengthening the management and supervision of climate-related financial risks. *Bank for International Settlements*. URL: <https://www.bis.org/bcbs/publ/d572.pdf>. (дата звернення 22.06. 2025)
3. European Banking Authority. (2021). Report on management and supervision of ESG risks for credit institutions and investment firms. EBA. URL: https://www.eba.europa.eu/sites/default/files/document_library/Publications/Reports/2021/1015656/EBA%20Report%20on%20ESG%20risks%20management%20and%20supervision.pdf (дата звернення 27.07. 2025)
4. European Central Bank. (2022). Guide on climate-related and environmental risks. ECB. URL: https://www.bankingsupervision.europa.eu/framework/legal-framework/public-consultations/pdf/climate-related_risks/ssm.202005_draft_guide_on_climate-related_and_environmental_risks.en.pdf (дата звернення 27.07. 2025)
5. Battiston, S., et al. (2021). Climate risk and financial stability in the network of banks and investment funds. *Journal of Financial Stability*. DOI:[10.1016/j.jfs.2021.100870](https://doi.org/10.1016/j.jfs.2021.100870)
6. Kolozsi, P.P., Ladanyi, S., Straubinger, A., 2022. Measuring the climate risk exposure of financial assets – methodological challenges and central bank practices. *Financ Econ. Rev.* 21 (1), 113–140. <https://doi.org/10.33893/FER.21.1.113>
7. European Central Bank, 2023. Annual Report 2023. URL: <https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/annrep/ecb.ar2023~d033c21ac2.en.pdf> (дата звернення 27.07. 2025)
8. European Banking Authority, 2023. Report on the role of environmental and social risks in the prudential framework (EBA/REP/2023/34). URL: https://www.eba.europa.eu/sites/default/files/document_library/Publications/Reports/2023/1062711/Report%20on%20the%20role%20of%20environmental%20and%20social%20risks%20in%20the%20prudential%20framework.pdf (дата звернення 27.07. 2025)
9. Weber, O. (2017). Corporate Sustainability and Financial Performance of Chinese Banks. *Sustainability Accounting, Management and Policy Journal*, 8(3), 358–385.
10. Національний банк України. (2022). Огляд фінансової стабільності. НБУ.
11. Краснова, І., Дворник, І., & Лавренюк, В. (2025). Імплементация основних засад зеленого банкінгу в корпоративне управління. *Herald of Khmelnytskyi National University. Economic Sciences*, 342(3(1), 267-278. [https://doi.org/10.31891/2307-5740-2025-342-3\(1\)-38](https://doi.org/10.31891/2307-5740-2025-342-3(1)-38)
12. Даниленко, А. А., & Красовицький, Д. О. (2025). Роль центральних банків в аналізі та управлінні кліматичними ризиками. *Фінанси України*, (3), 25-44. URL: <https://doi.org/10.33763/finukr2025.03.025>

13. Alessi L., Di Girolamo F.E., Pagano A., Petracco Giudici M., 2022. Accounting for climate transition risk in banks' capital requirements. <https://www.econstor.eu/bitstream/10419/268934/1/181548845X.pdf>;
14. Cullen, J., 2023. Central banks and climate change: mission impossible? *J. Financ.* 9 (2), 174–209. <https://doi.org/10.1093/jfr/fjad003>
15. Battiston, S., Dafermos, Y., Monasterolo, I., 2021. Climate risks and financial stability. *J. Financ. Stab.* 54, 100867. <https://doi.org/10.1016/j.jfs.2021.100867>
16. Huang, S., Vigne, S., Yao, D., Xu, X., 2024. Climate risk analysis: definitions, measurements, strategies, and sectoral impacts. *J. Econ. Surv.* 1–28. <https://doi.org/10.1111/joes.12>
17. Kolozsi, P.P., Ladányi, S., Straubinger, A., 2022. Measuring the climate risk exposure of financial assets – methodological challenges and central bank practices. *Financ. Econ. Rev.* 21 (1), 113–140. <https://doi.org/10.33893/FER.21.1.113>
18. Climate-related and environmental risks in loan pricing KPMG URL: <https://kpmg.com/xx/en/our-insights/ecb-office/climate-related-and-environmental-risks-in-loan-pricing.html> (дата звернення 27.07. 2025)
19. European Banking Authority, 2025. 2025 EU-wide stress test results. European Banking Authority URL: <https://www.eba.europa.eu/publications-and-media/press-releases/eba-publishes-results-its-2025-eu-wide-stress-test>
20. Trotta A., Piluso F., Strano E., Ceraso D. 2025. The climate-related financial risks measurement methodologies: Advances, challenges, and frontiers URL: <https://doi.org/10.1016/j.ribaf.2025.103054>
21. European Central Bank, 2022. Climate stress test of the Eurosystem: 2022 results. URL: https://www.bankingsupervision.europa.eu/ecb/pub/pdf/ssm.climate_stress_test_report.20220708-2e3cc0999 URL: [f.it.pdf](https://www.bankingsupervision.europa.eu/ecb/pub/pdf/ssm.climate_stress_test_report.20220708-2e3cc0999) (дата звернення 27.07. 2025)
22. ESAs - European Supervisory Authorities, 2024. Report on fit for 55 climate scenario analysis. https://www.esma.europa.eu/sites/default/files/2024-11/ESA_2024_21_Report_on_fit_for_55_climate_scenario_analysis.pdf (дата звернення 27.07. 2025)

REFERENCES:

1. Basel Committee on Banking Supervision. (2020). *Climate-related financial risks: A survey on current initiatives*. Bank for International Settlements. <https://www.bis.org/bcbs/publ/d502.htm> (accessed: 27.07.2025)
2. Basel Committee on Banking Supervision. (2024). *The role of climate scenario analysis in strengthening the management and supervision of climate-related financial risks*. Bank for International Settlements. <https://www.bis.org/bcbs/publ/d572.pdf> (accessed: 22.06.2025)
3. European Banking Authority. (2021). *Report on management and supervision of ESG risks for credit institutions and investment firms*. EBA. https://www.eba.europa.eu/sites/default/files/document_library/Publications/Reports/2021/1015656/EBA%20Report%20on%20ESG%20risks%20management%20and%20supervision.pdf (accessed: 27.07.2025)
4. European Central Bank. (2022). *Guide on climate-related and environmental risks*. ECB. https://www.bankingsupervision.europa.eu/framework/legal-framework/public-consultations/pdf/climate-related_risks/ssm.202005_draft_guide_on_climate-related_and_environmental_risks.en.pdf (accessed: 27.07.2025)
5. Battiston, S., Mandel, A., Monasterolo, I., Schütze, F., & Visentin, G. (2021). Climate risk and financial stability in the network of banks and investment funds. *Journal of Financial Stability*. <https://doi.org/10.1016/j.jfs.2021.100870>
6. Kolozsi, P. P., Ladányi, S., & Straubinger, A. (2022). Measuring the climate risk exposure of financial assets – methodological challenges and central bank practices. *Financial and Economic Review*, 21(1), 113–140. <https://doi.org/10.33893/FER.21.1.113>
7. European Central Bank. (2023). *Annual report 2023*. <https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/annrep/ecb.ar2023-d033c21ac2.en.pdf> (accessed: 27.07.2025)
8. European Banking Authority. (2023). *Report on the role of environmental and social risks in the prudential framework (EBA/REP/2023/34)*. https://www.eba.europa.eu/sites/default/files/document_library/Publications/Reports/2023/1062711/Report%20on%20the%20role%20of%20environmental%20and%20social%20risks%20in%20the%20prudential%20framework.pdf (accessed: 27.07.2025)
9. Weber, O. (2017). Corporate sustainability and financial performance of Chinese banks. *Sustainability Accounting, Management and Policy Journal*, 8(3), 358–385.
10. National Bank of Ukraine. (2022). *Financial stability review*. NBU.
11. Krasnova, I., Dvornyk, I., & Lavreniuk, V. (2025). Implementation of the principles of green banking in corporate governance. *Herald of Khmelnytskyi National University. Economic Sciences*, 342(3(1)), 267–278. [https://doi.org/10.31891/2307-5740-2025-342-3\(1\)-38](https://doi.org/10.31891/2307-5740-2025-342-3(1)-38)
12. Danylenko, A. A., & Krasovyt'skyi, D. O. (2025). The role of central banks in analysing and managing climate risks. *Finance of Ukraine*, (3), 25–44. <https://doi.org/10.33763/finukr2025.03.025>
13. Alessi, L., Di Girolamo, F. E., Pagano, A., & Petracco Giudici, M. (2022). Accounting for climate transition risk in banks' capital requirements. <https://www.econstor.eu/bitstream/10419/268934/1/181548845X.pdf>
14. Cullen, J. (2023). Central banks and climate change: Mission impossible? *Journal of Finance*, 9(2), 174–209. <https://doi.org/10.1093/jfr/fjad003>

15. Battiston, S., Dafermos, Y., & Monasterolo, I. (2021). Climate risks and financial stability. *Journal of Financial Stability*, 54, 100867. <https://doi.org/10.1016/j.jfs.2021.100867>
16. Huang, S., Vigne, S., Yao, D., & Xu, X. (2024). Climate risk analysis: Definitions, measurements, strategies, and sectoral impacts. *Journal of Economic Surveys*, 1–28. <https://doi.org/10.1111/joes.12>
17. Kolozsi, P. P., Ladányi, S., & Straubinger, A. (2022). Measuring the climate risk exposure of financial assets – methodological challenges and central bank practices. *Financial and Economic Review*, 21(1), 113–140. <https://doi.org/10.33893/FER.21.1.113>
18. KPMG. (2025). *Climate-related and environmental risks in loan pricing*. <https://kpmg.com/xx/en/our-insights/ecb-office/climate-related-and-environmental-risks-in-loan-pricing.html> (accessed: 27.07.2025)
19. European Banking Authority. (2025). *2025 EU-wide stress test results*. <https://www.eba.europa.eu/publications-and-media/press-releases/eba-publishes-results-its-2025-eu-wide-stress-test>
20. Trotta, A., Piluso, F., Strano, E., & Ceraso, D. (2025). The climate-related financial risks measurement methodologies: Advances, challenges, and frontiers. *Research in International Business and Finance*. <https://doi.org/10.1016/j.ribaf.2025.103054>
21. European Central Bank. (2022). *Climate stress test of the Eurosystem: 2022 results*. https://www.bankingsupervision.europa.eu/ecb/pub/pdf/ssm.climate_stress_test_report.20220708-2e3cc0999f.it.pdf (accessed: 27.07.2025)
22. European Supervisory Authorities (ESAs). (2024). *Report on fit for 55 climate scenario analysis*. https://www.esma.europa.eu/sites/default/files/2024-11/ESA_2024_21_Report_on_fit_for_55_climate_scenario_analysis.pdf (accessed: 27.07.2025)

MANAGEMENT OF ESG RISKS IN THE PROCESS OF CORPORATE LENDING

KRASNOVA Iryna¹, LESHCHENKO Ruslan²

¹ Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman

²JSC “PRAVEX BANK”

In the current context of globalisation, climate change, and the growing importance of sustainable development, the management of ESG (environmental, social, and governance) risks is becoming a decisive factor for the stability and competitiveness of financial institutions. This article focuses on researching the mechanisms and practices of integrating ESG risks into the corporate lending process. It provides a detailed explanation of the nature, structure, and classification of ESG risks, emphasising their multidimensional impact on credit quality, borrowers' reliability, banks' reputational standing, and overall resilience of the financial sector. Particular attention is paid to the way ESG-related factors increase the probability of defaults, impair the value of collateral, and shape long-term portfolio sustainability. The paper examines the role of international frameworks and standards, such as the Equator Principles, the EU Taxonomy for Sustainable Activities, the recommendations of the Task Force on Climate-related Financial Disclosures (TCFD), and other global “green” initiatives, which serve as benchmarks for domestic adaptation and the development of bank-specific ESG policies. Modern instruments of ESG risk assessment and mitigation are analysed, including borrower ESG scoring systems, sustainable loan classification models, continuous monitoring of clients' ESG profiles, the introduction of ESG-linked covenants into loan agreements, and the determination of institutional ESG risk appetite. Furthermore, the article identifies key challenges, such as insufficient and fragmented data, the absence of unified international or national standards, low levels of transparency and reporting among corporate borrowers, and the additional costs of compliance. At the same time, promising prospects are outlined: harmonisation of Ukrainian legislation with European directives, the establishment of a national ESG scoring methodology, the stimulation of sustainable lending practices, and the creation of incentives for businesses to improve their ESG performance. The study concludes that the systematic and consistent integration of ESG considerations into corporate lending is not only essential for ensuring financial stability and effective risk management, but also constitutes a strategic source of competitive advantage for Ukrainian banks in the global financial arena.

Keywords: ESG risks, corporate lending, sustainable development, risk management, financial stability, responsible banking, climate risks.